NOTE LEXICALE ŞI ETIMOLOGICE

Hándra-mándra adv. În DA[1], în cadrul articolului *handră*, este consemnat adverbul *handra* „fără treabă, degeaba", în legătură cu care este pus şi *handra-mandra*, înregistrat în locuţiunea adverbială *d-a hand(r)a-mand(r)a* („degeaba, în zadar, fără rost") pe baza unei comunicări făcute de Aron Tomiac din localităţile Vicovu de Sus şi Straja—Rădăuţi. Substantivul *handră* este considerat de către redactorii DA ca provenind din maghiarul *handra* „zdreanţă", iar pentru cuvintele subsumate acestuia se fac doar referiri etimologice la cîteva verbe maghiare care înseamnă „a fugi încoace şi încolo", „a se pripi, a face sau a da gata un lucru în grabă" etc., ceea ce nu rezolvă însă etimologia cuvintelor care au o altă valoare gramaticală decît aceea verbală.

În DR IV (1927), p. 177, Vasile Bogrea sugerează şi alte posibilităţi etimologice pentru *handra-mandra*, considerînd că ar putea avea fie o origine onomatopeică, fie o legătură cu cuvîntul *mîndre*. Forma *handra-mandra* apare ca adverb într-o strigătură din Bucovina, culeasă de S. Fl. Marian: *Handra, manda prin grădină/Curechi verde curslănină*[2]. Este comentată de acad. Al. Graur care, încadrînd-o în categoria expresiilor compuse din două cuvinte care rimează între ele, afirmă: „Pentru mine este limpede că avem de-a face cu cuvinte fabricate prin simpla schimbare în *m* a consoanei iniţiale a unor cuvinte cu structură normală"[3].

Deci, după autorul citat, forma *mandra* este creată din *handra* prin transformarea lui *h* iniţial în *m*, preferinţa pentru *m* în a doua parte a expresiei fiind considerată drept rezultat al unei influenţe turceşti[4]. Deşi remarcă eforturile făcute pentru a se găsi etimologii străine şi la formulele rimate de acest tip, acad. Al. Graur acceptă, ca sigure, numai etimologia germană pentru *şahăr-mahăr* şi cea turcă pentru *techer-mecher*[5].

Handra-mandra pare într-adevăr un lexem cu reduplicare format pe bază de rimă în limba română din *handra*, dar existenţa unei variante la care partea a doua a expresiei începe cu *b-* şi apropierea semantică dintre aceste forme ne determină să emitem şi o altă ipoteză etimologică.

Într-un glosar din nordul Munteniei, în localitatea Măţău-Cîmpulung, este înregistrat adverbul *hondro-bondro* însemnînd „totuna, de colo pînă colo" şi expresia *a fi de hondro-bondro* cu sensul „a fi la discreţia oricui (pentru servicii)"[6]. În acelaşi glosar este consemnată şi varianta *andăra-bandăra* „alandala", în localitatea Păuşeşti Otăsău—Băile Govora[7].

Prin Bucovina, întîlnim interjecţia *hodor-bodor* într-o ghicitoare culeasă de Leca Morariu: *Ţităr-piţăr stă pe grindă/Hodor-bodor într-n tindă/Şi vorbeşte ungureşte/Nu ştii niment ce grăieşte* (Rîndunelele)[8].

August Scriban înregistrează forma *hondron-bondron*, considerînd-o interjecţie care imită vorbirea neînţeleasă a unui străin, şi o exemplifică cu un citat personal: *ce tot hondron-*

---

[1] Folosim abrevierile din *Dicţionarul limbii române* (DLR).

[2] *Hore şi chiuituri din Bucovina*, Bucureşti, 1911, p. 180.

[3] Al. Graur, *Etimologii româneşti*, Bucureşti, 1963, p. 20.

[4] „Deoarece în turceşte procedeul este vechi şi foarte răspîndit, trebuie să credem că de acolo a fost introdus în dacoromână, în aromână şi în bulgară"; *op. cit.*, p. 23.

[5] *Id.*, p. 19.

[6] Petre Coman, *Glosar dialectal*, Bucureşti, 1939, s.v.; s.v. *andăra* este consemnată şi forma *hond(o)ro — bond(o)ro*.

[7] *Ibidem*, s.v. *andăra*; definiţiile aparţin autorului glosarului.

[8] „Şezătoarea", vol. XVIII, 1922, p. 208.

BDD-A1455 © 1977-1978 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.153 (2026-11-20 02:48:17 UTC)

bondron pe aici ? Pentru etimologie sînt indicate două cuvinte maghiare : *hadarni* „a vorbi prea repede" şi *badarni* „a vorbi neînţeles"[9].

Cel mai recent dicţionar istoric şi etimologic al limbii maghiare, *A magyar nyelv történeti-etimológiai szótára*[10], înregistrează substantivul *handabanda*, cu varianta dialectală *handra bandra*, însemnînd „lăudăroşenie, neseriozitate, nechibzuinţă". În maghiara din Transilvania este atestat şi adjectivul *handra-bandra* cu sensul de „fluşturatic, năuc, zăpăcit"[11]. Apropierea dintre aceste două regionalisme (substantiv şi adjectiv) şi adverbele româneşti *hond(o)ro-bond(o)ro*, *andăra-bandăra* ni se pare destul de evidentă şi credem că în maghiara dialectală se află originea cuvintelor româneşti. *Handra-mandra* ar putea fi rezultatul transformării cuvîntului maghiar *handra-bandra*, modificarea celei de a doua părţi datorîndu-se tendinţei frecvente în limba română de trecere a lui *b* la *m* în cazul formulelor rimate[12].

Varianta *handra-manda*, pe care acad. Al. Graur[13] o consideră greşeală de tipar în cartea lui S. Fl. Marian, a fost comunicată şi de către Aron Tomiac şi se poate explica prin oscilaţiile de formă chiar ale etimonului maghiar.

În ceea ce priveşte interjecţiile *hodor-bodor*, întîlnită prin Bucovina, şi *hondron-bondron*, înregistrată de August Scriban care însă nu precizează aria de circulaţie, credem că ele reprezintă o dezvoltare pe teren românesc, prin schimbarea valorii gramaticale, a maghiarului *handra-bandra*, datorită rezonanţei acestui cuvînt, adeseori neînţeles de ascultători[14].

Nandralău s.m. În DLR este înregistrat ca regionalism cu circulaţie prin Moldova. În privinţa etimologiei, redactorii au ezitat, făcînd doar trimiteri la *nandraş* şi *handralău*. Lazăr Şăineanu, în dicţionarul său[15], consideră ca posibilitate etimologică „fuziunea din *un* (*h*) *andralău*, de origină necunoscută"[16].

Dacă analizăm aria de circulaţie a lui *nandralău* (după DLR), observăm că aceasta coincide cu a lui *handralău* (după DA), ceea ce confirmă ipoteza aglutinării dintre articolul (sau numeralul) *un* şi *handralău*, urmată de afereza lui *h*. În consecinţă, credem că pentru *nandralău* se putea da ca sigură etimologia *un* + *handralău*[17].

Nănăraş s.m. Este considerat în DLR cuvînt regional întrebuinţat prin Moldova[18], cu etimologia necunoscută.

Prin Transilvania şi Banat circulă două derivate, nume de agent, în *-aş* formate de la substantive : *vandraş*[19] (din *vandră* + suf. *-aş*) şi *vandrocaş*[20] (*vandroc* + suf. *-aş*), ambele însemnînd „călător, vagabond, hoinar, pierde-vară, ştrengar". Ţinînd seama de productivitatea sufixului *-aş* avînd ca rezultat cuvinte care indică starea în care se află persoana denumită, putem presupune posibilă şi apariţia unui derivat de la *handră* (varianta moldovenească a lui *vandră*) cu sufixul *-aş*, schimbarea lui *h* iniţial în *n* putîndu-se datora tot aglutinării (*un* +* *handraş* > *nandraş*).

---

[9] *Dicţionaru limbii româneşti*, Iaşi, 1939, s.v.

[10] Vol. II, (H—O), Budapest, 1970, s.v.

[11] Szinnyei József, *Magyar tájszótar*, [II], Budapest, 1893—1896, s.v.

[12] În virtutea acestei reguli, Al. Graur, *Alte etimologii româneşti*, Bucureşti, 1975, p. 60, presupune în cazul cuvîntului *melian* ca posibil un etimon care să înceapă cu *b-*.

[13] *Etimologii...*, p. 18.

[14] Ca formă, *hodor—bodor* se apropie şi de maghiarul *hadari-badari* „vorbărie", atestat în dicţionarul citat al lui Szinnyei.

[15] *Dicţionar universal al limbei române*, [Craiova, 1930].

[16] *Handralău* este variantă a lui *vandralău* provenit din maghiarul *vandorló* (cf. SCRIBAN, D., DM).

[17] Dintre cei care s-au mai ocupat de acest cuvînt, fără a fi citaţi în DLR, notăm : August Scriban (*op. cit.*) care, deşi îl tratează într-un articol separat, la paragraful etimologie face aprecierea că *nandralău* este variantă „din *handranău*" ; acad. Iorgu Iordan, în *Stilistica limbii române*, Bucureşti, 1944, p. 349, şi Al. Ciorănescu, *Diccionario Etimológico Rumano*, Universidad de La Laguna, 1958—1961, s.v. *handra*, 4007, îl consideră variantă a lui *handralău*.

[18] La izvoarele indicate în DLR, mai adăugăm un glosar din Baia şi Bogdăneşti—Fălticeni, publicat în revista „Şezătoarea", vol. XIX, 1923, p. 12.

[19] Cf. Lucian Costin, *Graiul bănăţan*, Timişoara, 1926, s.v. ; ALR II 2885/27, 36, 76.

[20] Cf. Gustav Weigand, „Jahresbericht des Instituts für rumänische Sprache (Rumänisches Seminar) zu Leipzig", III, 1896, p. 315, în forma *fondrocaş* ; Lucian Costin, *op. cit.*, s.v. *vandraş* ; Ştefan Paşca, *Glosar dialectal*, Bucureşti, 1928, s.v. *vandroc* ; ALR I 1553/5 ; CV 1951, nr. 5, p. 27, în forma *fondrocaş*.

BDD-A1455 © 1977-1978 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.153 (2026-11-20 02:48:17 UTC)

Veşteji vb. IV. Verbul *a veşteji*, creat pe teren românesc din adjectivul *veşted* (moştenit din latină), a preluat din valorile semantice de bază ale etimonului următoarele semnificaţii:

1. Refl. şi tranz. „A deveni sau a face să devină veşted ; a (se) ofili".

2. Refl. şi intranz. Fig. (Despre oameni) „A-şi pierde forţa, vigoarea, vioiciunea; p. ext. a îmbătrîni, a (se) trece"[21].

În afară de aceste valori justificate etimologic, mai apar, la nivel livresc, alte cîteva sensuri tranzitive, considerate figurate de cei mai mulţi autori de dicţionare mai vechi sau mai recente, pe care ne-am propus să le discutăm.

1. Sensul cu cele mai vechi atestări este „a păta, a necinsti, a dezonora" şi apare la Nicolae Filimon : *Femeia ca mîndră şi uşure de minte calcă în picioare credinţa jurată soţului ei, veştejeşte onoarea sa şi a familiei*[22] şi la D. Bolintineanu : *Cînd tu faci o faptă bună/Fiii tăi o veştejesc*[23]. Lazăr Şăineanu îl înregistrează în dicţionarul citat ca sens separat, definindu-l prin „a defăima, a necinsti", notînd şi un exemplu personal: *a veşteji reputaţiunea cuiva*. În dicţionarele mai noi se remarcă o varietate a soluţiilor în încadrarea acestui sens în structura semantică a verbului, mai ales datorită încercărilor de a se stabili o legătură cu un alt sens „a stigmatiza, a înfiera", de care este mai apropiat.

Astfel, în DM şi M. D. ENC. este considerat drept o evoluţie semantică figurată de la „a stigmatiza, a înfiera", în timp ce în DEX întregul sens „a stigmatiza, a dezaproba, a înfiera" este socotit figurat şi acestuia îi este subordonat „a păta, a dezonora". O rezolvare cu totul diferită se întîlneşte în DL, unde este înregistrat ca figurat la sensul „a se ofili, a slăbi, a lîncezi, a îmbătrîni ; a se trece".

2. Pe la începutul secolului nostru, consemnăm apariţia la *a veşteji* a unui nou sens „a stigmatiza, a înfiera, a reproba", complementul verbului indicînd fapte, manifestări, atitudini etc. ale oamenilor, mai rar oameni. Prima atestare de care dispunem, datînd din anul 1903, este din „Revista pentru istorie, arheologie şi filologie" : *Această împrejurare ... îl determină să se ocupe cu istoria neamului său şi să vestejească purtarea acelora cari lucrau contra ţării sale*[24].

Într-un articol al istoricului D. Russo, publicat în „Buletinul Comisiei istorice" din anul 1916, remarcăm, de asemenea, folosirea verbului cu această valoare[25]. Probabil că acest sens avea o circulaţie mult mai largă în publicaţiile epocii, de vreme ce H. Tiktin face precizarea că circulă „în literatura modernă, cîteodată abuziv"[26]. Răspîndirea mare în presă, în lucrări cu caracter ştiinţific sau în literatură, unde este folosit de scriitori de primă mărime, a făcut ca sensul să cîştige teren din ce în ce mai mult în limba literară. Dintre izvoarele de care dispunem notăm doar cîteva: Liviu Rebreanu: *Pe două pagini întregi vestejea fapta lui Pălăgeşu împotriva protopopului Groza*[27] ; Codul penal al Republicii Populare Române, 1948, p. 552[28] : *Scopul moralizator de a vesteji obiceiul rău al scrisorii anonime*; G. Călinescu: *Veşteji pretenţia bărbaţilor de a se amesteca în chestiuni culinare*[29] ; Ion Lăncrănjan : *Îl apăra pe Simion şi mă vestejea pe mine*[30]. Cu aceeaşi valoare semantică întîlnim verbul *a veşteji* şi în săptămînalul „Contemporanul"[31], la Tudor Vianu, care îl foloseşte frecvent[32], la Al. Piru[33], în revista „România literară"[34].

În dicţionare sensul este tratat independent de celelalte (DM, M. D. ENC.), uneori fiind considerat figurat (RESMERIŢĂ, D., CADE, DL, DEX), fără a se încerca o explicaţie a acestuia.

---

[21] După DEX, s.v.

[22] *Opere*, I, Bucureşti, 1957, p. 216.

[23] *Poezii*, II, Bucureşti, 1877, p. 254.

[24] Anul V, vol. IX, p. 276.

[25] Revista citată, Bucureşti, II, 1916, p. 3.

[26] Cf. TDRG, s.v. (traducerea noastră).

[27] *Pădurea spînzuraţilor*, Bucureşti, 1922, p. 81.

[28] Alcătuit de un colectiv compus din : V. Papadopol, I. Stoenescu, V. Protopopescu.

[29] *Bietul Ioanide*, ediţia a II-a, Bucureşti, 1965, p. 20 ; cf. şi p. 234.

[30] *Cordovanii*, II, Bucureşti, 1963, p. 278.

[31] Săptămînal politic, social, cultural. Seria a II-a, Bucureşti, 1948, nr. 113, p. 12.

[32] *Studii de literatură română*, Bucureşti, 1965, p. 231, 375, 636.

[33] *Istoria literaturii române*, II, Bucureşti, 1970, p. 26.

[34] 1975, nr. 4, p. 17.

BDD-A1455 © 1977-1978 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.153 (2026-11-20 02:48:17 UTC)

Singurele lucrări lexicografice în care se face trimitere la fr. *flétrir* pentru a se justifica apariția sensului sînt TDRG[35] și SCRIBAN, D.[36]. În dicționarele apărute ulterior nu s-a ținut însă seama de această sugestie, poate din cauză că autorii dicționarelor citate au folosit o tehnică lexicografică similară cu aceea utilizată la consemnarea calcurilor semantice[37] și, în consecință, confruntarea cu *flétrir* „faner, ôter l'éclat, la fraîcheur", corespondentul din franceză al lui *a veșteji*, nu a fost satisfăcătoare pentru explicarea originii sensului.

3. Valoarea de „a pedepsi, a condamna" o avem atestată numai la G. Călinescu : *Gazdele, doi frați florentini, practicînd cămătăria, meserie veșnic jită de biserică cu excomunicarea, scapă cu fața curată*[38]. Acest sens nu este înregistrat, la noi, în nici o lucrare lexicografică.

Cele trei sensuri prezentate mai sus nu se pot explica, pe linia semnificațiilor, prin etimonul *veșted*, iar între valorile de bază ale verbului *a veșt ji* și acestea se poate stabili cu greu o filiație semantică. După cum s-a putut vedea, și interpretările lexicografilor sînt diferite. De aceea se impune căutarea unei alte soluționări etimologice, indicarea cuvîntului *veșted* drept unic izvor al tuturor sensurilor în discuție nefiind suficientă, mai ales că circulația lor dovedește o pătrundere relativ recentă în limba română. Sugestiile lui H. Tiktin și August Scriban ne trimit la limba franceză, unde, însă, situația se complică datorită faptului că aceasta dispune de două omonime: *flétrir*[1] provenit din lat. *flaccidus*[39] are sensul principal „faner " și aproximativ aceleași evoluții semantice ca și corespondentul său din limba română *a veșteji* ; *flétrir*[2] își trage originea din **flatjian*[40], aparținînd limbii francilor stabiliți în Galia, și are următoarele valori :

1. Învechit „Marquer (un criminel) d'un fer rouge". — P. e x t. „Frapper d'une condamnation ignominieuse, infamante".

2. Modern „Vouer à l'opprobre" — „déshonorer"[41].

Se poate astfel observa că originea celor trei sensuri discutate de noi la *a veșteji* se află în cuvîntul francez *flétrir*[2] cu care verbul românesc nu avea nici o coincidență semantică. Cunoscătorii români de limbă franceză au tratat pe *flétrir* ca pe un singur cuvînt polisemantic, traducînd cuvîntul *flétrir* [2] „stigmatiser" prin *a v șt ji*, transferîndu-i astfel și semnificațiile sale. De aceea, credem că, referindu-ne la aceste valori neologice ale verbului *a veșteji*, stabilirea, prin confuzie, a unei legături semantice, cauzate de identitatea formală a celor două cuvinte franceze, poate fi considerată un fals calc semantic, care ar trebui consemnat în dicționare ca atare.

Considerăm utilă precizarea că sensurile din limba română discutate mai sus au intrat independent, la intervale mari de timp, nerespectînd schema logică a trecerii de la concret la abstract a cuvîntului francez, și au fost introduse în funcție de necesitățile diferiților vorbitori. Deci, prezentarea lor trebuie făcută din perspectivă istorică și nu pe baza filiației semantice logice.

EUGENIA DIMA

Văréțe subst. pl. În *Glosarul dialectal* alcătuit de Șt. Pașca[1] există cuvîntul *văreață*, care apare cu formă de plural într-o imprecație (*„Să-l mînce vărețele de mișel că m-o căznit cu locu din trăuaș !"*) înregistrată în localitatea Crișcior-Brad.

Autorul glosarului consideră cuvîntul moștenit din latină, indicînd ca etimon « lat, *varicea* pentru *varicem* „umflătură de vine"». Definiția care se dă este imprecisă („o boală de sînge"), Pașca făcînd legătura cu sensul cuvîntului latin.

---

[35] H. Tiktin definește sensul prin „a înfiera", *op. cit.*, s.v.

[36] August Scriban, care îl consideră însă figurat, îl definește prin „critic aspru, reprobez", susținîndu-l cu un exemplu personal : *a veștezi purtarea unui trădător* (s.v.).

[37] Paranteza de tipul (după...), folosită de ambii lexicografi în acest caz, se întîlnește și la articole ca: *primar* (TDRG) și *a jutor, arunc, găsesc, iau, mărgăritar, putere* etc. (SCRIBAN, D.).

[38] *Cronicile optimistului*, București, 1964, p. 179.

[39] A. Dauzat, *Dictionnaire étymologique de la langue française*, Paris, 1938, s.v.

[40] *Ibidem*.

[41] Cf. Paul Robert, *Dictionnaire alphabétique et analogique de la langue française*, Paris, 1970, s.v.

[1] Șt. Pașca, *Glosar dial etal*, alcătuit după material lexical cules de corespondenți din diferite regiuni, București, 1928.

BDD-A1455 © 1977-1978 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.153 (2026-11-20 02:48:17 UTC)

Întrucît în limba română există neologismul *varice* („dilatație venoasă permanentă și neregulată, mai frecventă la membrele inferioare, produsă prin pierderea elasticității pereților venelor")[2], pentru a cărui etimologie multiplă este invocat și lat. *varix, -icis*, considerăm că interpretarea formei *vărețe* trebuie să se facă prin raportare la acesta.

Printre variantele cuvîntului *varice* se întîlnește forma *varițe* (atestată în una dintre cele mai vechi scrieri medicale românești, *Practica doctorului de casă*...[3], a doctorului Șt. V. Episcupescu), care se explică prin germ. *Varizen*[4].

Legătura de ordin semantic și, mai ales, formal dintre cuvîntul care apare în imprecația înregistrată de Șt. Pașca și această variantă, la care se adaugă și circulația cuvîntului într-o zonă cu influență a limbii germane la nivelul graiurilor sînt argumente pentru a considera forma *vărețe* o variantă regională a cuvîntului *varice*, fiind o altă adaptare a germ. *Varizen* în limba română.

Verstac subst. „uneltă de dulgherie" a fost înregistrat în comuna Niculițel, jud. Tulcea, pentru întrebarea 108 („Cum se numesc uneltele de dulgherie, materialul și apucăturile la lucru ale dulgherilor") din *Răspunsuri la Chestionarul lingvistic al lui B. P. Hasdeu*, vol. XIV, p. 398.

Indicația semantică, forma și zona de circulație ne permit să identificăm etimonul cuvîntului în rus. *верстак* „banc"[5].

Văclă adj. Pentru cuvînt există două atestări: una din Năvodarii—Turnu Măgurele (v. *Răspunsuri la Chestionarul lingvistic al lui B. P. Hasdeu*, vol. XIV, p. 65), cealaltă, din Turnu Măgurele, fiind o comunicare semnată de Olmazu. Sensul cuvîntului în aceste două izvoare este apropiat. În Năvodarii—Turnu Măgurele s-a notat: „numirea culorii la oi", iar în Turnu Măgurele: „oaie cu două pete negre pe laturile botului". Termenul nu figurează în nici o lucrare lexicografică. Fiind atestat în sudul Munteniei, cuvîntul trebuie pus în relație cu bg. *вакла*, forma feminină a adjectivului *вакъл* „cu ochi negri(de obicei pentru oaie și berbec)"[6]. Cuvîntul ridică o problemă interesantă privind schimburile lexicale între limba română și limba bulgară.

În dicționarul amintit mai sus, cuvîntul *вакъл, вакла, вакло* este derivat din bg. *ваклес(т)*, care, la rîndul lui, este explicat prin drom. *oachiș*, mgl. *oachiș*. În bulgară, vocală inițială a celor două cuvinte românești s-a transformat în *ъ*, trecînd prin faza intermediară *ъ*[7]. O. Densusianu[8], discutînd acest cuvînt, îl consideră, însă, un împrumut direct din limba română, etimonul propus fiind rom. *oacăr, -ă*, cuvînt care în DLR este definit astfel: „(învechit și regional; despre oi) cu pete închise pe față..., alb cu pete ruginii, cafenii... sau negre... pe bot sau (rar) pe piept"[9]. În limba bulgară, alături de *вакъл, вакла, вакло*, mai există un cuvînt din aceeași familie *окрен, окрена*[10], primit din dialectul aromân. Considerăm că soluția etimologică dată de O. Densusianu trebuie luată în considerație. Rom. *oacăr, -ă* este un vechi termen păstoresc, cu circulație atît la nordul cît și la sudul Dunării. În nordul Dunării este atestat mai ales în Banat, Transilvania și Oltenia, iar în sudul Dunării se întîlnește în dialectul aromân, în forma *oacărn, -ă*[11]. Prezența în albaneză a unui cuvînt cu o formă foarte apropiată, *vakër(ë)*, și cu aceeași semnificație ca și rom. *oacăr, -ă* este o dovadă certă a vechimii cuvintelor în cele două limbi, justificînd presupunerea[12] că în limba română cuvîntul ar putea fi un element de substrat.

Din acest motiv credem că în stabilirea etimologiei bg. *вакъл* trebuie să se aibă în vedere relația cu rom. *oacăr, -ă*, ale cărui reflexe se întîlnesc și în alte limbi (maghiară și ucraineană[13]). Se poate admite că bg. *вакъл* < rom. *oacăr*, după cum din aromână se explică bg. *окрен, окрена*.

---

[2] *Dicționarul explicativ al limbii române*, Editura Academiei R. S. România, București, 1975.

[3] București, 1846, p. 372.

[4] *Das grosse deutsch-russische Wörterbuch*, Moskva, 1964.

[5] М. Фасмер, *Этимологический словарь русского языка*, Москва, I, 1964.

[6] Вл. Георгиев, Ив, Гълъбов, И. Заимов, Ст. Илчев, *Български етимологичен речник*, том I, София, 1971.

[7] *Ibidem*.

[8] „Grai și suflet", VI, 1934, p. 319.

[9] DLR, t. VII, partea a 2-a, litera *O*, Editura Academiei R.S. România, București, 1964.

[10] „Grai și suflet", VI, 1934, p. 318—319; „Dacoromania", IV, 1927, p. 441.

[11] T. Papahagi, *Dicționarul dialectului aromân*, Editura Academiei R. S. România, București, 1963.

[12] DLR, t. VII, partea a 2-a, litera *O*, Editura Academiei R.S. România, București, 1964.

[13] „Grai și suflet", VII, 1937, p. 291.

BDD-A1455 © 1977-1978 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.153 (2026-11-20 02:48:17 UTC)

Revenind la rom. *vaclă*, observăm că acesta este unul dintre cuvintele care, după ce au fost împrumutate și adaptate la sistemul fonetic și morfologic al unei limbi, reintră în limba din care s-a făcut împrumutul. Ca urmare, acest cuvînt trebuie interpretat ca o variantă lexicală a rom. *oacăr, -ă*. Indicarea etimonului pentru *vaclă* (bg. *еакла*) ilustrează circuitul cuvîntului *oacăr, -ă* în cele două limbi.

O variantă lexicală a lui *oacăr, -ă* este și *vacăr, -ă* (neînregistrată în DLR, t.VII, partea a 2-a, litera *O*), atestată în zona din nordul județului Bistrița-Năsăud[14], care se poate explica fie prin influența pronunției maghiare, fie prin același circuit, de data aceasta limba care a împrumutat cuvîntul *oacăr, -ă* și apoi l-a redat românei fiind maghiara.

DOINA COBEȚ

[14] V. Văsieșiu, *Graiul de pe Sălăuța* și *Valea Zăgrii*, rezumatul tezei de doctorat, Iași, 1975, p. 13.

BDD-A1455 © 1977-1978 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.153 (2026-11-20 02:48:17 UTC)